

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oreno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhajajo vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 12— K
pol leta 6—
četrt leta 3—
posamezna številka po 30 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 40 vin. za vsako peti-vrstno. Priloge stanejo poleg poštnine še 30 K.

Telefon uredništva
št. 118.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat 50 vin.
dvakrat 40
trikrat 30
za nadaljnja izvršenja od peti-vrste po 20 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja dvojna številka »Učit. Tov.« izide dne 28. t. m. V njej priobčimo tudi načrt glede združitve vsega učiteljstva kraljevine SHS v skupni organizaciji.

Še vedno po starem načinu.

Uradni list z dne 25. februarja t. l., št. 54., priobčuje natečaj služb pri poštne čukovnega urada za Slovenijo v Ljubljani. Namestiti je več uradnikov, oziroma uradnic, pod 11. točko natečaja beremo: »Tri računovodje v XI. činovnem razredu kategorije D.« Poleg stoji opazka: »Zahtevajo se stitje razredi realke ali gimnazije, učiteljice ali matura na liceju.«

K temu razpisu nam piše tovariš nadučitelj, ki je bil med vojno kot nadporočnik v Srbiji v upravni službi:

Kakor je razvideti iz citiranega razpisa, je po mnenju kuratorija poštne čukovnega urada za Slovenijo dovršeno učiteljice toliko vredno kakor četrti razred realke ali gimnazije. Če imas maturo, si potemtakem toliko cenjen, kakor če dovršiš nižjo srednjo šolo. Zakaj sem pa moral prej absolvirati nižjo gimnazijo, preden sem mogel stopiti na učiteljske? Zato, da me sedaj stavlja v isto vrsto z onim, ki ni mogel iz kakršnihkoli vzrokov dokončati svojih študij in je običal sredi pota do svoje strokovne izobrazbe! Tako zapostavljanje in omalovaževanje našega stanu, oziroma stanovske izobrazbe nas je bolelo že prej v stari, zarukani Avstriji, toliko bolj nas boli sedaj v Jugoslaviji, ki ji ravna usodo — tako vsaj čujemo — demokratski in razsodni ljudje, ki bi pričakovali od njih, da ne sodijo našega stanu po starem načinu. Kakor kažejo dejstva, se motimo.

Naša »inteligenca« se sploh ne more otresti predsodkov. Posebno nekatere državne uradnike grize, da smo v materialnem pogledu sedaj njim enaki. To dejstvo ni samo znak slabe socialne vzgoje, ampak je dokaz grde nevoščljivosti in nadržanosti obnem. Ne rečem, da ni med državnim uradništvom častnih izjem, toda če se tudi v Jugoslaviji oblasti postavljajo na stališče kakor kuratorij poštne čukovnega urada, potem lahko rečemo, da oblasti same vzgajajo — prezirvalce našega stanu!

Se pred preobratom sem čul nekega našega jurista v poročniški uniformi, kako se je pritoževal, da je njegov zapovednik na fronti nadporočnik — učitelj! Dodal je opazko, da je sploh škandal, ker dosepejo učitelji do oficirskih šarž! No, tudi jaz sem se dvignil ob takem »škandalu« do stopnje nadporočnika. In kolikokrat sem moral v

upravni službi sestavljati zapisnike in prijave, in to namesto različnih komisarijev juristov in doktorjev, ki so me prišli prositi pomoči, čeprav sem le učitelj! A imel sem razsodnejšo glavo, da se mi ni bilo treba ob vsaki črki zaleteti k paragrafom.

Sicer pa — potrpimo! Cas in razvoj prineseta svoje! Kadar prenovljena šola izobrazijo drugačen rod ne samo po glavi, ampak tudi po srcu, pridejo tudi nam drugačni časi. Pomagali smo si doslej preko strupenih jezikov in nizkih duš do boljsega materialnega stališča, pa si bomo pomagali s svojim delom tudi do take socialne pozicije, ki gre svobodnemu stanu v svobodni državi!

IVAN JAKSE:

Na pomoč mladini!

Naša mladina še nikdar ni toliko tipla in naš naraščaj se ni bil nikoli v toliko nevarnosti kakor danes. Našo mladino izrabljajo že peto leto na kmetih za najtežja težaška in hlapčevska dela. Mladina, ki bi morala sedeti danes v šoli, nam domestuje našim gospodarjem odrasle uslužbenke. Ona danes orje, viači, streže živini, čisti hleve, proži les, nalaga tovore in vodi težko obložene vozove ure in ure daleč do železniških postaj. Res je, da so bili mobilizirani očetje in starejši bratje in da je ostala doma poleg mater skoro izključno šolska mladina. Zaradi pomanjkanja moških delavcev je bilo naravno, da so morali šolski otroci prijeti za delo. Šolske oblasti so to podpirale in priporočale — zamude so se opravičile.

Vse bi bilo v tistih izrednih razmerah opravičljivo, da ni začelo naše ljudstvo mladino preveč izkoriščati. Pomislite 9 do 12 letni otroci so morali delati doma kakor živina. In to otroci, ki so v štadiju razvoja, ki potrebujejo še vsestranskega negovanja.

Prišel je tak otrok tuintam v šolo izmučen in zdelan, da se mi je v srce zasmilil. V šoli se je od naporov nekoliko odpočil, da bi pa zamogel prisostvovati pouku — o tem ni bilo govora.

Poznam hiše, kjer so imeli prej stalno krepkega hlapca, ki je bil komaj kos svojih nalogi. Zdaj sta stopila na njegovo mesto dva šibka šolarja, časih samo eden.

Splošno smo mislili, da se bo to izkoristanje in mučenje naše mladine s kotičano vojno nehalo. Pa motili smo se.

Brezvestneži so prišli do prepričanja, da jim šolar ravno tako opravlja vsakovrstna dela kakor vsak odrasel človek. Iz ozirov varčnosti in domače zanesljivo-

sti se ta razvada nadaljuje in dobiva na kmetih vedno večji obseg. Netrojni so slučaji, da se ljudstvo trdovratno upira šolski obveznosti. »Je že 12 let star, ga ra bim za delo, ne bo hodil več v šolo!« — Tako slišimo dan za dnevom.

Povedati je treba odkrito, da je naše šolstvo med vojno silno trpelo, in treba bo več let krepkega in vztrajnega dela in napora vseh moči od strani učiteljstva, istotako pa mnogo dobre volje in energije od strani šolskih oblasti.*

Sedanja moška generacija je oslabela. Pomanjkanje, slaba hrana, vojni napori, raznovrstne skrbi in še marsikaj drugega — vse to je uničevalo fizično moč.

Naše kakor tudi vsakega naroda upanje in ponos pa je mladina, naša bodoča generacija. Skrb naša in merodajnih činiteljev se mora koncentrirati edino v točki: kako pomagati mladini in jo rešiti pred fizičnim polomom.

Ne smemo imeti naraščaja mladostnih starcev in stark, ne sključenih razoranih in izmučenih teles brez vsake odporne sile. Potrebujemo narod krepkih, zdravih in ponosnih mladeničev in deklet, mož in žen. Ti morajo biti najmočnejši zid, najvarnejša zaščita in branba naše domovine!

Zato apeliramo in rotimo o pravem času na šolsko oblast, da vzame resno v pretres, kako rešiti mladino fizične smrti. Gre za bodočnost, gre za naše vse! To je potrebnejše in nujnejše nego vsaka druga reforma. Postavimo se tudi v tem oziru na čelo drugim kulturnim narodom!

KAREL DOBERŠEK:

Pogled nazaj in naprej.

I.

Čutim v sebi pomenljiv dan, saj stopamo prvič v večjem številu na plan s svojimi idejami in načeli. Ostanem nam vsem ta ustane kot drugi zgodovinski steber našega šolskega razvoja v trajnem spominu. Ne moremo si tolmačiti tega dejstva drugače kot s prirodnim razvojem zgodovine. Pot prirode je preprosta, je ravna, že od pamtiveka začrtana. Prirodni razvoj zahteva veke do uresničenja tega ali drugega ideala, in ko je ta dosežen, se pokaže odsvid na obzorju zopet drugega ideala, ki stoji še bližje člo-

*) Vse dosedanje odredbe ne bodo spravile otrok v šolo. Naš kmet je dober računar in prišel je do zaključka, da je še vedno na boljsem, ako se da vsak mesec kaznovati zaradi nerednega obiskovanja, pri tem pa uporablja svojega otroka za delo, namesto da bi jemal v službo tujo osebo. Op pis.

veku, še bližje prirodi sami. Kako dolgo je trajala do prvega lisaja na kamenu, kako dolgo do prve živali, do človeka, do prve oznanitve neumrjoče duše, do progiasitve odločbe samostojnih narodov. Da, to teh doseženih smotrov, ako jih imenujem po redu, se nam ne dozdeva potreba bogvekakšne kompliciranosti, in vendar se nam dozdeva pogled v bodočnost tako temen, kakor bi bilo polno zvičaj, polno ovir, laži na potu. Toda zgodovina, razvoj narodov, odstrani vse ovire, premaga vse težkoče. Nam primanjkuje samo perspektive, da bi presodili že vnaprej, kako daleč je do prinojnega stebra, do prihodnjega mejnega kamena. Zgodovina ne zahteva po vseh zakonih prirode samo ustvaritve dejstev, ampak ona jih z manjšo ali večjo silo potisne na pota, da se vzdrže.

Vse se mora tej pravični poti zgodovine ukloniti, in pred tem faktom izrečemo svoje tako globoko spoštovanje, v kolikor smo pač sami, formirani po najrazličnejših vplivih, več ali manj preprosti, bolj ali manj prirodni.

Zgodovina človeštva ima mnogo primer osvoboditve, a ni primere, da bi po tisočletnem robstvu še bilo treba osvoboditve iz suženskih spon. Vsak od nas se zaveda, da je naša usoda bila izredno težka, da se je podesetoril moralni, gospodarski in kulturni pritisk za ravno minula vojna leta, da smo bili obsojeni ne samo na narodno smrt kot tako, ampak celo na fizično. Zato ni čuda, ako se po takem robstvu, po tako mučnem, vse duševne sile vznemirjajočem našem položaju nismo še vsi zavedali, na katero pot nas je pokicala iz spanja zgodovina s svojim mogočnim glasom: »Vstanite!«

Mnogi so hoteli zopet nadejti nase križ, ob katerem so se uspavali, ki so ga nosili. Nadejti so ga hoteli na trudna ramena, vajena težkega tovora, a prijazna zgodovina ga je odstranila, in zbujujci ga niso mogli najti, iskajoč tavajo še okrog; a to so zadnji sinovi majke Slave, drugi že hite objemat zlato svobodo. Naša Jugoslavija stopa na plan. Kar se še ni zavedlo — se bo; kar še ni gladko — bo; kar še ni urejeno — bo, ker mora biti, in naše težave se bodo v bratski slogi lajšale.

Zgodovina zatiranih in osvobojenih narodov nam jamči uspeh tako gotovo, kot je pri nas doma junaštvo in bister um.

Ob meji smo bili prvi in do zadnjega trenutka tlačani. Položaj je zaradi tega tudi drugačen, kot pri naših bratih v sredini. Nakrat smo se prebudili ob hiši kot stražarji in videli, da se je le-ta hiša po

Ob meji smo bili prvi in do zadnjega trenutka tlačani. Položaj je zaradi tega tudi drugačen, kot pri naših bratih v sredini. Nakrat smo se prebudili ob hiši kot stražarji in videli, da se je le-ta hiša po

LISTEK

Umik avstro-ogrskе vojske iz Srbije.

Piše Božo Račić.

(Dalje)

Ker sem se mudil dalje časa v Karlovcih, sem se seznanil z raznimi ljudmi in razmerami, od katerih je vredno seznaniti tudi Slovence s sledečimi.

Sremski Karlovcji so za Novim Sadom prvo kulturno središče bivših avstrijskih Srbov. V narodnostnem oziru so avstrijski Srbi prednjačili onim iz kraljevine. Organizirali so krasno podrobno narodno delo, ki je bilo pa na trdni finančni podlagi. To so si ustvarili Srbi sami — največ še v tujini živeči in tam obogateli trgovci. Z vsem pravom jih stavljam za zgled našim. Naj bi naši obilo posnemalec!

Vsakemu tujcu zbude zanimanje: krasna cerkev z dvema stolpoma, dvor, seminar, narodni fondovi in gimnazija. Vsa ta poslopja so res kulturne trdnjave, ki so ohranile desetletja toliko Srbov in bi kljubovale tudi še stoletja. Krasna pravoslavna cerkev je monumentalna zgradba, ki se ponaša v svoji notranjosti s krasnimi Jovanovičevimi slikami, ki jim je snov vzeta iz srbske cerkvene zgodovine in narodnega življenja. »Dvor« je krasna palača, kakršne bi v Ljubljani zaman iskal. Tukaj je sedež metropolita, in sezidan je iz legata pokojnega metropolita Stevana Stratimirovića, ki je zapustil v ta namen 60.000 dukatov. Sezidal pa je dvor patriarh Giorgije Branković. Prostorni dvor ima veliko sprejemno dvorano, kjer deli ob slovesnih prilikah patriarh avdienco.

Vladni zastopnik je imel tudi krasen konak, kadar se je mudil tam, in enako sedem episkopov, kadar pridejo v goste. V veliki obednici se nahaja krasna Jova-

nočeva slika: »Velika seoba Srba pod patrijarhom Carnojevičem.« Paja Jovanović je najpopularnejši in najboljši srbski slikar za Predičem. Mnogim bo znana tudi slika: »Uči deda svog unuka.« Snov njegovim slikam je vzeta iz narodnega življenja, in ni čuda, če je priljubljen pri narodu kakor n. pr. naš Gaspari, ki nam je ustvaril toliko krasnih del in obogatil našo slovensko umetnost. Slikar Uroš Predič pa ima v dvorski kapeli dve krasni sliki: Matere božje in Jezusa. Prva je res narodna — vsakdo takoj spozna v njej črnooko srbsko ženo, četudi ni v narodni noši. Slike so razmnožene, in skoraj vsaka srbska hiša jih ima. Isti slikar ima še krasno sliko na dvoru: »Zadružbina Lukijana Bogdanovića.« Slika predstavlja Lukijana, kako prosi sv. Nikolaja za brod na razburkanem morju. Brod pa nosi srbski barjak — torej prosi za srbski narod.

Na dvoru stanuje patriarh in druga duhovščina pravoslavne cerkve.

Cez cesto od dvora stoji palača »Narodnih fondov.« Kapital znaša preko 45 milijonov. Nabrali so to samostani, duhovniki in narod. Iz tega denarja vzdržujejo: 2 srbski gimnaziji, in sicer v Novem Sadu in v Karlovcih, 3 učiteljske: Sombor, Pakrac, Karlovac; 3 višje dekliške šole: Sombor, Pančevo in Novi Sad. Dalje podpirajo mnogo ljudskih šol in učiteljev, duhovniških vdov in sirot (pravoslavni). Izdajajo mnogo knjig in skrbe za srbski tisk.

Gimnazija je krasna stavba in je zidana po načinu nekega zgodovinskega samostana iz Srbije. Profesorji so popolnoma neodvisni in lahko si je misliti, da se na tej gimnaziji niso vzgajali črnozolti patriotje kakor pri nas. Sremski Srbi so izbijali s klinom avstrijski sistem, ker so imeli tako organizirano delo, da jim je bil obstanek vedno zagotovljen. Pri nas pa še vedno manjka organiziranega dela in zato ne pridemo nikamor. (Konec.)

močni burji prav do tal porušila. Naše zaščudenje je umljivo, zakaj zdela se nam je trdna ta stavba — stara Avstrija. Ni malo ljudi, ki si želi — nenaklonjeni vsakemu napredku — naj bi stala še stara hiša. Malce bi bilo treba popravka pri strehi, zaplankati stene, in za silo bi se zopet gneznilo v njej. A priroda kaznuje vsako površnost, in sedaj bo stalo na mestu razvalin dokaj novih stavb. Mi imamo hišno pravico do ene stavbe, do vsega poslopja z vsemi pritliklinami, do lastne države, neodvisne in nikomur podrejene! Mi vemo, da država, ta naš iskreno ljubljeni dom še ni urejena. Stavba sicer stoji, a notranja uprava še ni popolna. Ko bi bili prevzeli vso upravo po razrušeni Avstriji, bi bil nemara začetek lažji, a to ne gre. Zavedati se moramo, da nam je treba drugega dela, dela na široki podlagi, delavci morajo imeti široko obzorje, slog mora biti zasnovan soliden na širokih, globokih in visokih podstavkih. Tako dela tudi priroda. Delavci se moramo zavedati, da smo stopili iz tesnih spon malenkostnih stremiljenj vun na plan, na svobodno ravan, med vrsto svetovnih držav. Bolj ko se bomo tega zavedali, tem solidnejše bo naše delo, tem zrelejši postane naš rod. Imamo sicer dovolj tudi majhnih temnih ljudi, ki bi sedaj ob tem trudapolnem zidarskem delu delali ovire, ki z malenkostnim ponosom, trkajoč na svoje prsi, trdijo glasno kričoč tem glasneje — čim je njih obzorje omejenjše, da so republikanci, ne vedoč, da pravo republikansko prepričanje ne prihaja samo zaradi poloma države, ampak iz resničnega, notranjega preobrata celih širokih ljudskih mas. Ti ljudje, ki nam pulijo iz rok metlo, češ, za naše delo je treba kurjega peresa; ti ljudje, ki zahtevajo za svoje delo plačo kot poteč se delavec, se bodo odstranili! Pozabiti moramo itak mnogo, premnogo, kar je bilo — a kar je realna sedanost, to ostane trdno v merilo zasluženih plači. Niti sence onih razmer iz prosule, priženjene in razvladane države ne bomo več pustili, zakaj le na čistih tleh se opravlja čedno delo, le s pozitivnim delom se po jasnem načrtu država postavi, utrdi, razcvita in ohrani. Kdor se pozitivnemu delu protivi, naj dobi tudi primerno plačilo, kdor pri podstavitvi hiše ne pomaga, na ostane tudi samo najemnik. Kdo bo pa iskal v takšnih slučajih krivico, naj vzame polno mero krivic, ki so se godile slov. koroškemu učiteljstvu. Oprostite, ako sem zašel tudi še na to postransko pot, dolžan sem bil to vsem svojim ožjim tovarišem, izreči tukaj naš »credo«.

Razmere, ki vladajo sedaj na našem šolskem polju in sploh na gospodarskem in kulturnem polju našega koroškega prebivalstva, so dokaj žalostne. Vojna je zapustila vse najznačilnejše slabe posledice in ne ene dobre, ako izvzamemo postanek novih držav. Siromašni sloji so postali še bolj siromašni, tako da niti obleke šolarji ne morejo dobiti, niti nimajo dovolj živila, da bi mogli pošiljati redno ali pa sploh otroke v šolo. Na drugi strani pa zopet vidimo splošno antipatijo do rednega obiska šole, do šole sploh. Vse trdne vere v veliko veljavo šole po vojni so se navidezno razblinile. Odrasla mladina je postala sirova in ne kaže drugega zanimanja kot za zabavo in pretep. Vse prejšnje obljube so bile prazne. Kako je prišlo do tega, ne bomo preiskovali, zadostuje, ako konstatujemo nazadek 60 let.

Važno za vpokojence, vdove in sirote.

Da more višji šolski svet v Ljubljani odmeriti tistim učiteljem (učiteljicam), ki so bili vpokojeni do 31. grudnia 1918, zvišane pokojnine v smislu narebe celokupne ovezne vlade z dne 14. svečna 1919, št. 361 Uradnega lista, ter vdovam in sirotam po učiteljih vdovnine in vzgojevalnice, se pozivljajo vpokojeni učitelji, vdove in varuhi mladoletnih otrok učiteljev, ki so služili v šolskih okrajih bivše vojvodine Kranjske in Štajerske, da vpošljejo naravnost na višji šolski svet v Ljubljani do vstetega 15. malega travna 1919 potrebne podatke in službene dokumente, in sicer:

a) vpokojeni učitelji dekret, ki se jim je z njimi odmerila pokojnina in, če bi tega več ne imeli, službene dokumente, iz katerih bi razvidno, koliko službenih let so imeli, ko so stopili v pokoj;

b) vdove in varuhi pa dekret, ki so se z njimi prisodile vdovnine in vzgojevalnice, in službene dokumente umrlega učitelja (soproga in očeta).

Ako bi ne imeli več teh dokumentov, naj napovedo, koliko službenih let je imel umrli soprog, ko je preminul ali ko je bil vpokojen.

Vpokojeenci, vdove učiteljev in varuhi učiteljskih sirot goriških šolskih okrajev naj pošljejo morebitne dodatke k svojim prijavam, ki se že nahajajo na višjem šolskem svetu.

Vpokojeenci, vdove in varuhi učiteljskih sirot iz bivše vojvodine Koroške pa naj vpošljejo do 10. malega travna 1919 vloge, podatke in službene dokumente šolskemu komisariatu v Velikovu, ki bo skrbel, da dosepejo zanesljivo višjemu šolskemu svetu v Ljubljano!

F. H.:

Preustrojitev šolskih knjižnic.

Pod tem naslovom je objavil tovariš Hren uvaževanja vreden članek. Točke, ki se jih ne bom dotaknil, so mi vse po volji. Nasvetoval bi, naj stalni odbor za mladinsko književnost, ki ga nasvetuje tov. Hren, najpoprej pregleda vso našo, ne mladinsko namenjeno književnost in izbere vse sestavke, ki jih more brez škode citati tudi naša šolska mladina. Težko, menda najtežje je pisatelju pisati za mladino. Nehote mu pride kaj, kar mladini ne prija. Skoro ob vsaki knjigi, napisani za mladino, sem občutil, da ji ne prija. Vse drugačno zanimanje pa so očitovali otroci, ki so čitali knjigo, spisano brez namena za to ali ono starost. Tako dobimo lahko prav kmalu lepo število knjig za mladino, ki jih bodo tudi starši in odrasli bratje ter sestre čitali. In to je tudi nekaj. Naši pisatelji bodo ljubi spremljevalci našega naroda, kar je sploh njih najsrčnejša želja. Stalni odbor pa naj začne z objavo spisov onih pisateljev, ki so znani preprostemu ljudstvu. To je potrebno, da se začno odrasli za mladinske knjige zanimati. Za nadaljnje zanimanje naj poskrbi enotna zunanja oblika knjig. Ta naj bo preprosta, prikupna. Knjige naj bodo vezane.

Med knjigami starih pisateljev naj izhajajo tudi knjige, ki jih predlagajo pisatelji v rokopisu. Pa ne prekmalu! Stalni odbor pa bodi strog sodnik. Boljša zamera pri pisatelju kot pri mladini!

Odbor naj določi stopnjo, za katero je knjiga namenjena, a ne na knjigi sami, temveč v posebnem dopisu, da učitelju, če mu primanjkuje časa, knjiga ne leži predolgo na mizi ali v omari, temveč jo more kar poslati v svet, v knjigi sami pa zato ne, ker taka označba preveč diši po »knjižgah za mladino.«

Srbohrvaščina.

Naslednje vrstice imajo le namen, da zbudijo med učiteljstvom nekoliko več zanimanja glede srbohrvaščine; provzročile bi rade polemiko zaradi poučevanja tega jezika na narodnih šolah. Dosedaj se je v tem oziru bore malo zgodilo: Imamo odlok višjega šolskega sveta, da se po šestrazrednicah lahko poučuje srbohrvaščina, imamo po vsej Sloveniji nekoliko tečajev za učiteljstvo, in slišali smo nasvet, da bi bilo za učitelja, ki namerava poučevati srbohrvaščino, najbolje, če napravi potovna je v Bosno, oziroma Srbijo.

Poučevanje srbohrvaščine v ljudski šoli smatram za eno najaktualnejših in najbolj perečih vprašanj. Naša stanovska zavednost zahteva, da preciziramo natančno svoje stališče napram temu vprašanju, sicer nas prehiti zopet kak odlok, kakor je bil onl glede nemščine. Naslednje vrste so gotovo pomanjkljive, mogoče napadne, a dosegle bodo svoj namen, ako provzročijo debato, oziroma polemiko. Iz tega vzroka navajam kar vprašanja in kot odgovor svoja subjektivna mnenja. Kdor misli drugače, se naj gotovo oglasi!

1. Ali sodi srbohrvaščina v ljudsko šolo?

Da, in sicer v vsako, bodisi enorazrednico ali šestrazrednico. Utemeljevanje tega odgovora ni težko. Vzemimo najprej formalno stran odgovora! Naša država je izgrajena na aksiomu, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci en narod. To je tista točka, okrog katere se pravzaprav vrtili vsa politika; slep in gluhi bi moral biti, kdor ne bi spoznal, da je premisa, ker smo SHS en narod in da moramo zato imeti enotno, centralistično urejeno državo, za precejšen del našega naroda nerazumljiva. Ker so bili posamezni deli našega enotnega naroda tisoče let razcepljeni in zasužnjeni, je umljivo, da moramo, recimo, Slovence šele privedi do spoznanja, da si nismo s Srbi le v najbližjem sorodstvu, temveč da smo res eno z njimi. Od njih nas loči le pismeni jezik. Bolj značilen ko izraz »tromeński narod« je »dvoknjiževni narod«. Kdo je konsekventen in dovolj logično misli, mora torej priti do zaključka: Ker smo en narod, a imamo, žal, dva književna jezika, se moramo pač obema priučiti. In to v prvi vrsti mi Slovenci, ker je naš književni jezik le zastopnik majhnega dela celotnega naroda. Po mojem trdnem prepričanju se le oni Slovenci v globini svojega srca zaveda, da smo en narod, ki je ali bival med Srbohrvati ali pa se priučil temu književnemu jeziku. Če torej gledamo na gornje vprašanje s tega vidika, moramo priti do zaključka, da sodi srbohrvaščina v ljudsko šolo. — Do istega zaključka pridemo, če si ogledamo materialno,

torej praktično stran zadeve. Naš človek bo dobil nešteto krat v roke srbohrvaški časopis, knjigo, pismo, razglas itd. Kdor se je učil srbohrvaščine, mi bo priznal, da je pri učenju le začetek težak. Naloga ljudske šole bo v prvi vrsti, da pomaga posamezniku preko tega začetka.

2. Kaj je učni smoter pouka srbohrvaščine v slovenskih narodnih šolah?

Narodna šola usposobi vsakogar, da lahko čita brez težave in z razumevanjem srbohrvaško pisane knjige v latinici. Učenec dobi nekaj vaje v čitanju tiskane cirilice in na višje organiziranih šolah eventualno v pisanju in čitanju pisane cirilice. Pouk slovnice bodi omejen na najpotrebnejše.

Marsikdo bo sedaj zaklical: Oho, kaj pa z govorjenjem srbohrvaščine? Seveda, o tem vprašanju se dá debatirati. Moje nemerodajno mnenje je to: Velikanski razloček je, napisan ali izgovorjen stavek razumeti ali sam pravičen stavek tvoriti. Govorjenje moramo pač prepustiti višjim narodnim in srednjim šolam, dočim se sami moramo zadovoljiti z razumevanjem. — Sedaj še nekaj o cirilici. Ker smo sosedni Hrvatov, pridejo za nas v poštev skoraj izključno z latinico pisane knjige. Ker pa bo obratno vpliv cirilice v naši kraljevini precej velik in ker ravno ni jako težavno se je naučiti, bomo učence seznanili tudi z njo. Vendar sem mnenja, da ravno učenja cirilice ne kaže pretiravati.

3. Učna pot.

Sedaj smo po mojem mnenju pri najbolj kočljivi točki. Kako hočemo poučevati srbohrvaščino, ko pa jo učiteljstvo še samo ne zna? Tečajji za srbohrvaščino? Ti bi sicer bili jako dobri, a če bomo čakali na nje, potem sem uverjen, da narodna šola tekom prihodnjih petih let še ne bo poznala srbohrvaščine. Torej čakati? Absolutno nemogoče in nedopustno. Izhodišče iz te zagate bi bilo približno naslednje: Enemu ali večim dobrim poznavalcem srbohrvaščine, ki so obenem dobri metodiki, se poveri sestava »Srbohrvaške čitanke za slovenske narodne šole«. (Človek misli pri tem nehote na dr. Ilešiča; all ima čas, je seveda drugo vprašanje.) Knjiga bi obsegala kakih 200 strani in bi vsebovala krajše in daljše povesti in berila, ki bi se deloma lahko kar prevzela iz dobrih hrvatskih čitank. (Jako izvrstne se mi zde Nazorjeve za Istro.) Čitanka bi bila sestavljena na principu samopoučevanja. Prvo berilo bi bilo popolnoma lahko, brez Slovincu nerazumljivih besed in oblik. Naslednja berila bi polagoma postajala težja. Razumljivo, da imajo vse dvomljive besede naglas. Paralelno s čitanjem beril gre pouk slovnice, ki se naslanja vedno na že znane stavke. Ko se je predelalo kakih 6 do 10 beril, bi priporočal, kar naenkrat s strani srbohrvaških besed, ki se jako pogosto rabijo, a so od slovenskih popolnoma različne, n. pr. zar = ali, golem = velik, naime = namreč, napokon = naslednje, netom = komaj itd. Iz lastne skušnje vem, da nam take besede najbolj otežkočijo razumevanje kakega stavka. Vsak učitelj pa tudi pozna eminenten spomin ljudskošolske dece. Da se precejšnjo porcijo takih vokalov igraje naučijo, mi ne bo nihče oporekal. Ko smo še predelali aorist in imperfekt, sklanjali nekaj samostalnikov, potem pa lahko rečemo — hop!, zakaj preskočili smo najširši jarek, ki loči naš književni jezik od srbohrvaškega. V zadnjem delu pride tiskana in pisana azbuka in več beril v tiskani ali pisani cirilici.

Predstavljam si, da ima večina šolarjev na najvišji stopnji tako berilo pred seboj. Kje je učitelj, ki bi še zahteval kak specialen kurz, preden si upa začeti s poučevanjem? Ni mu ga treba in četudi dosedaj ni imel v rokah niti ene hrvatske knjige. Izmed učencev mora samo biti sam najpridnejši učenec. In šlo bi. Moralo bi iti.

V katerem šolskem letu naj začnemo in koliko tedenskih ur bomo porabili? To je dvojno vprašanje, ki jima je sedaj težko odgovoriti, ker tozadevno nimamo izkušenj. Vendar mislim, če vzamemo 6., 7., in 8. šolsko leto, da nam zadostuje ena ura na teden. To uro vzamemo slovensčini, ki ji to nikakor ne bo v škodo, temveč le v korist.

Sedaj pridemo k zadnjemu in momentano tudi najbolj važnemu vprašanju, kako kolikor mogoče hitro dobiti take čitanke. Ali ima naša država toliko papirja, da lahko natisnejo zadostno število izvodov? Čeravno vem, da je glede papirja precej trda, vendar dvomim, da se ob dobri volji ne bi moglo preskrbeti zahtevanega kvantuma papirja.

Če merodajni faktorji vzamejo to veljavno vprašanje takoj v pretres in se začne nemudoma z delom, potem lahko začnemo že začetkom prihodnjega šolskega leta na vseh narodnih šolah s čitanjem srbohrvaščine. Rudolf Rakuša.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Darila za Učiteljski konvikt: Tov. Jos. Tscherne iz Kočevske reke K 5; tov. Fran Rant iz Radeč pri Zidanem mostu K 2.33; Martin Svetè iz Ljubljane K 5; tov. Schiffrer Egidij iz Jesenic K 13.77; tov. Pavšič Anton iz Kostanjevice K 2; Jože Uršič iz Čateža ob Savi K 22; učiteljska zborna v Trbovljah namesto venca na grob sestre tovariša Jos Velkavrha K 12; tov. Ignacij Supan iz Brežic K 20; tov. Jos. Stritar iz St. Vida pri Grobelnem K 10; Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju K 27. — Živeli darovalci!

Društvene vesti.

+ Kozjansko učiteljsko društvo. Za učiteljski podporni sklad Zveze štaj. učiteljev in učiteljic sta še naknadno prispevala Gradišnik Anton, nadučitelj, 45 K, in Gradišnikova Viktorija, učiteljica, oba v Polju, 26 K 28 v, torej skupaj 71 K 28 v. Prej izkazanih 678 K 86 v in sedaj 71 K 28 v je skupaj: 750 K 14 v. — M. Grmovšek, t. č. preds.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj. Za Zvezin sklad sta nadalje plačala tovariša Culk Leopold 8 K in Zagažen Ivan 8 K; z že izkazanimi K 1043:11 je tedaj skupaj 1059 K 11 h. — Franc Brinar.

+ Podjurski krožek koroškega deželnega učiteljskega društva se je ustanovil dne 19. svečna v Pliberku.

Vabilu sklicatelja tov. nadučitelja Pet. Močnika se je odzvalo 40 tovarišev in tovarišic. Prvo pot so imeli koroški tovariši priliko pozdraviti tov. in tovarišice iz Primorske, Kranjske in Štajerske, ki so prihiteli iz narodnega idealizma na pomoč koroškemu bratom, da pomagajo orati narodno ledino na Koroškem, kjer je bil nemški terorizem najhujši in je zatorej danes preobrat največji. Se čaka velik del Koroške narodnega odrešenja. Z zadovoljstvom ugotavlja, da plapolja narodna trobojnica raz pliberško šolo, kjer se je še pred par meseci potujčevala naša deca in kjer je poslovala »Südmarkina« knjižnica.

Tov. Doberšek je v globoko zasnovanem govoru obračunal s starim sistemo, obračunal tudi z duhom tesnosrčnega lažliberalizma, ki je vladal v vrstah nemškega in nemškutarskega učiteljstva in pričal o njegovih duševni plitvosti. V duhu prave svobode, ki se javlja najbolj v strpnosti napram drugomislečim, hočemo vzgajati novi narod, narod zaveden in pobošen. Podal je široko idejno osnovo za bodoče delovanje učiteljstva, ki mora postati iniciator, voditelj in duša vsega kulturnega in gospodarskega napredka v narodu. Poudarjal je pri tem potrebo vzajemnega delovanja z drugimi vzgojnimi činitelji, ki pa mora biti zgrajeno na absolutni medsebojni odkritosrčnosti. Lepe misli je podal v lepi obliki, vredne, da se ponatisnejo in otmejo pozabnosti.*

V debati je nadzornik tov. Mencin podčrtal nekatere misli predavatelja, a tudi izrazil gotove pomisleke proti preširokemu delokrogu stanovskih organizacij. Tudi on si želi učitelja, stoječega v središču vsega gospodarskega in kulturnega življenja narodnega, a zdi se mu umestnejše, da se za izvenstanovsko delovanje učiteljevo ustanovijo posebne organizacije. V interesu neodvisnosti učiteljskega stanu je, da se ustanovi izvunstrankarska stanovska organizacija, ki združuje vse učiteljstvo brez razlike mišljenja in se zato omeji na zastopstvo tistih interesov, ki so res vsem skupni. Iz tega razloga je zato, da se izločijo iz stanovskega programa vsa vprašanja, ki utegnejo zanesti načelne spore v našo organizacijo, to so zlasti vprašanja izrazito kulturnega značaja, ki ne pripuščajo kompromisov.

Razpravljalo se je še o raznih stanovskih zadevah. Zborovalci so se izrekli odločno proti onemu paragrafu v obstoječem šolskem zakonu, ki dopušča premeščenje definitivnih učiteljev »iz službenih razlogov«, ker odpira ta paragraf na stečaj duri samovoljnosti šolskih oblasti. Od naše centralne organizacije pričakujejo, da prepreči v novem šolskem zakonu vsako tako določilo.

Tov. nadzornik Mencin pojasnjuje, da so vsa premeščenja, ki so se v zadnjem času izvršila, le provizoričnega značaja, da se bodo mesta, ko nastopijo urejene razmere, razpisala, in da bo merodajna pri definitivnem nameščenju zgolj le kvalifikacija. Protekcije v Jugoslaviji ne sme biti in je tudi ne bo.

Sklenile so se resolucije, v katerih se pozivlja vlada, da se odmerijo učiteljem, premeščenim na Koroško, preselilni troški, kakor državnim uradnikom in da se jim kakor le-tem prizna obmejna doklada. Prehranjevalne in stanovanjske razmere so zaradi številnega vojaštva neugodne; ne gre zahtevati od učiteljev, da bi mimo drugih žrtev še trpeli gmotno škodo zaradi preselitve na Koroško.

V načelništvo krožka so izvoljeni: tov. Peter Močnik, nadaučitelj v Pliberku, Karel Doberšek in tov. Strelova.

Lepo uspelo zborovanje smo zaključili s petjem naše narodne himne.

+ **Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo** je zborovalo 2. svečna t. l. v deški šoli v Šmarju pri Jelšah.

Predsednik iskreno pozdravi navzoče v novi državi — mili nam Jugoslaviji; poudarja, da je vzpored obširen, saj vsebuje koj 7 točk, to pa zaradi tega, da se zgovorimo po dolgem molčanju, saj smo rešeni tolikoletnega suženstva. Poseben pozdrav izreče vrnivšima se tovarišema vojakoma Purkartu in Finku. Nova člana pozdravi, tovarišico Psychovo in tovarišica Fišerja. Spomni nas velikega dela in truda, ki nas čaka v mladi državi. Treba je nadomestiti izpad pri pouku zadnjih let ter neumorno delovati, da bo naš narod v kulturi, izobrazil in omiki lahko tekmoval tudi z velikimi evropskimi narodi. Srbska deca rada obiskuje šolo. Velika je njena želja po izobrazbi in ravnostaka pokornost in ljubav napram svojemu učitelju in svojim roditeljem. Iz takega naroda izhajajo junaki, kakršne ravno občudujemo Srbe. Poleg izobrazovanja bodi pa tudi naša skrb, da vzgojimo naši domovini kremenite značaje in poštene Jugoslovane.

Na to prečita dopis Savinjskega učiteljskega društva od 19. grudna 1918, h kateremu izjavi, da se ni čutil primoranega storiti zahtevano, kar nas sedanost uči.

Tovarišica tajnica prečita še nesprejete zapisnike lanskega leta ter poda dotično poročilo.

Tovarišici blagajničarki se izreče zahvala za njen trud, ker sta pregledovalca tov. Verk in Fišer dobila račune v najlepšem redu.

O delegacijskem zborovanju poroča sicer kratko, a jedrnatov. Zupančičeva; za njeno častno zastopanje ji izreče društvo zahvalo.

Prav temeljito in zanimivo poročilo smo slišali o božičnem zborovanju upravnega odbora Zaveze od tov. Šumra.

Med zborovanjem je došel s tov. Verkom poročnik in tovariš Franc Brglez od Sv. Jederte nad Laškim, ki ga predstavi in v našem krogu iskreno pozdravi.

Tovariš Zidar nas je vodil po različnih krajih prirode, a ne samo po suhi zemlji, ampak tudi visoko po zraku in globoko po vodi ter dokazoval čisto Vsestransko odobravanje je poplačalo njegovo zanimivo razmišljanje.

Ko pridemo do volitev, izjavi predsednik, da je z delom preobložen in biva v hribih, zaradi tega ne more pristvovati različnim sestankom Zveze in Zaveze. Rad bi prenesel predsedniški posel na mlajše in agilnejše rame ter predlaga za predsednika tovariša Šumra. Zborovalci so soglasno aklamirali novega predsednika; ta pa prosi, naj se mu ne zameri, ker iz tehničnih vzrokov ne more tega častnega posla prevzeti. Izreče tovarišu Kurbusu zaupnico z željo, naj vodi društvo kakor doslej.

+ **Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo** zboruje radi Fleretovih predlogov v Tovarišu v nedeljo, dne 23. sušca 1919 ob 10. uri predpoldne v šoli Rogaške Slatine po sledečem vzporedju: 1. Zapisniki. 2. Dopisi. 3. Valjar učna slika pod tovariš Stritar. 4. Sklepanje o zvišanju članarine v smislu Fleretovega članka v Tovarišu. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi za odbor. Toma Kurbus tč. predsednik.

+ **Učiteljsko društvo za mariborsko okolico** je zborovalo dne 9. januarja v dvorani moškega učiteljskega društva v Mariboru. Sestanek otvori predsednik tovariš Požegar ter poudarja, da smo bili štiri leta ločeni od svojih zastopstev in prepuščeni sami sebi. Videti je bilo, kakor da je vse naše društveno delovanje zapisano smrti. Bili so res hudi časi, zakaj smatralo se nas je državni nevarnim elementom ter so najvrlejšje izmed nas tirali v ječe. A sedaj, ko dihamo svobodno, je treba vzdriniti društva k novemu smotrenemu delovanju v prid šolstva in stanu. Povedal je tudi marsikatero pikro na naslov tistih, ki iz komoditete ali zaradi brezbrčnosti in sebičnosti stoje na strani ter gledajo, kako se mi drugi pehamo za šolo in naš stan; nekatere je tudi imenoma postavil na srmatni oder. Kot vesel pojav našega društva je omenil dejstvo, da je pristopilo 20 novih članov, tako da je sedaj število tistih »drtjakov«, ki niso člani društva, prav majhno. Kdor se še sedaj odteguje organizaciji, pa mu je mogoče preveč, žrtvovati par bornih kron zanjo, ta res ni vreden, da ga nazivljamo tovariša, oz. tovarišico!

Nato je govornik v vznesenih besedah slavil narodno ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Med državami, ki jih je za dela maščevalna roka vesoljne pravice, je tudi krivljena Avstrija. Slovanski narodi so stopili na plan s svežo močjo v novo svobodno življenje. Prvi naš današnji pozdrav naj velja torej naši mladi kraljevini SHS.

drugi našemu kralju Petru in regentu Aleksandru. — Spominja se nadalje tudi s presrčnimi besedami dragih tovarišev, ki so bili žrtve svetovne vojne, ter opozarja tudi na 100letnico smrti prvega slovenskega pesnika Valentina Vodnika.

Prečitali in pogovorili so se nato razni došli dopisi. Poročilo o stanju društvene blagajnice je bilo preloženo na prihodnje zborovanje.

Po daljšem ugibanju semintja je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: Požegar Avguština, namestnik: Jurko Jakob, tajnika: Emilija Tominškova in Crnko Dragotin, blagajničar: Pučelik Friderik, namestnik: Čepe Franc, odborniki: Crnko Jernej, Godec Marija in Lichtenwallner Mato.

Podavanje gospoda ravnatelja H. Schreinerja o odgoji mladine v demokratiškem smislu je zbuhalo kakor vsekdar veliko pozornost, zakaj obravnaval je stvarino, ki je ravno sedaj za učitelje vitalnega pomena. Ves njegov govor izide v letošnjih publikacijah Slov. Sol. Matice. Seveda je žel od poslušalcev najzivačnejše odobravanje in zahvalo.

Kronika.

= **Iz manifesta kluba socialno-demokratskih poslancev v Državnem veču.** Dne 7. t. m. so izdali državni poslanci, ki pripadajo socialno-demokratskemu klubu, manifest na delavsko ljudstvo v jugoslovanskih pokrajinah. Manifest so podpisali soc.-dem. poslanci: Melhior Cobal, Josip Kopač, Anton Kristan, dr. Dragotin Lončar, Josip Petejan, Vilim Bukšeg, Slavko Henc, Vitomir Korač, Vasa Knežević, Dušan Tušanović, dr. Milan Sekulić in dr. Mita Topalović. Iz manifesta posnemamo: Prva in poglavitna je potreba po čim hitrejši konsolidaciji nove države in čim bistrejši obnovi gospodarskega življenja. Iz tega vidika smatra klub socialno-demokratskih poslancev sodelovanje v centralni vladi v sedanjih okoliščinah za še umestno, ker socialno-demokratska delegacija ne more in ne sme prevzeti nase težke odgovornosti, da bi s svojo pasivnostjo zavlačevala, kalila in ovirala proces konsolidacije, ki je baš v življenjskem interesu delavskega razreda. — Kot sredstvo te konsolidacije naj služi na eni strani oživitvenje Zveze narodov na podlagi medsebojnega sporazuma, ki naj omogoči odpravo militarizma in organizacijo narodne obrambe na čelu narodne milice in v sedanjem času takojšnjo demobilizacijo ter s tem odpre pot rodovitnemu gospodarskemu, kulturnemu in socialnemu delu. — Zveza narodov pa je mogoča le tedaj, če se tudi na ozemlju vsake poedine države ustvari sporazumno sožitje in sodelovanje na njem prebivajočih narodov. Zaradi tega napovedujemo, zvesti načelom socialistične internacionale, neizprosno boj vsakršnemu narodnemu nasilju nad narodnimi manjšinami, ki pripadajo po sklepih mirovnega zbora ozemlju naše države. — Na drugi strani vidi klub socialno-demokratskih poslancev v najširši demokratizaciji državne ustave in vseh panog javne uprave ter v čim najhitrejšem sklicanju konstituante bližnico do konsolidacije in hkrati najzanesljivejši predpogoj uspešnega boja delavskega razreda za socializem, za življenje. — Zaradi tega namerava klub zastaviti vse svoje sile za uvedbo splošne in enake, neposredne in tajne volilne pravice s proporcijnim volilnim sistemom za vse državljane, stare nad 21 let, brez razlike spola, in sicer za vse zakonodajne in upravne zastope, nadalje zahteva demokratizacijo vsega sodstva in demokratizacijo šolstva, ločitev cerkve od države, odpravo sleherne cenzure in upostavitve popolne svobode tiska, zborovanja in združevanja. — Smatramo zakonodajni centralizem za nujno zahtevano zgodovinsko danega položaja, ki naj roko v roki z avtonomno organizacijo javne uprave omogoči kulturni, gospodarski in socialni razvoj države, ne da bi bila posamezna plemena v svojem specifičnem razvoju ovirana. — Samo ob sebi je umljivo, da zahtevamo uvedbo republikanske oblike za našo državo, ker vidimo v tej državni formi najidealnejši izraz politične demokratizacije, ki je predpogoj socialistične družabne organizacije. Odklanjamo pa tudi v tem pogledu vsako nasilje od katerekoli strani in, stoječ na stališču parlamentarne demokratizacije, prepučamo ureditev tega vprašanja svobodni odločitvi ustavitvenemu skupščini.

= **»Den Brüdern im bedrohten Land.«** Štajerski deželni šolski svet je izdal na okrajne in mestne šolske svete kakor na šolska vodstva sledeči odlok: »Bei den wegen der außerordentlichen Verhältnissen notwendig gewordenen Versetzungen von Lehrpersonen, die von der jugoslawischen Regierung ihrer Dienstposten enthoben worden sind, ist es nicht immer möglich, daß sie an gleichartige Schulen, insbesondere an Schulen derselben Orts-

klasse und mit derselben Zahl von Klassen gelangen. Es wird daher im besondern darauf aufmerksam gemacht, daß sich aus diesen Schwierigkeiten, wo sie sich wegen des Zwanges der Verhältnisse nicht umgehen lassen, für die davon Betroffenen keine rechtlichen Ersatzansprüche ergeben, da es sich für ihre Anstellung in Deutschösterreich um eine Neuanschaffung handelt, für die aus ihrer früheren nicht deutschösterreichischen Anstellung keine Rechtsansprüche abgeleitet werden können.« — Ta odlok bodo menda vendar razumeli naši mogočni nemškutarski učitelji, ki mislijo, da jim bo Nemška Avstrija nakazala najlepša mesta. Lahko si že mislijo — da bodo obseleli gotovo med dvema stoloma! Za Slovence, četudi so »deutschgesinnt«, vendar v Nemški Avstriji nimajo prostora; saj ga še za vse rodne brate ne bo!

= **Italijansko silijo v šolo.** Italijanski oficirji silijo po vseh istrskih vaseh na svojo pest italijansko v šolo. Učitelji se doslej trdno drže in se niso uklonili. V neko šolo je prišel laški oficir med poukom v razred in videl na šolski tabli vzorec pobotnice. Ukazal je to pobotnico razložiti od učitelje ter se začel z njo pirati, čemu uči otroke take nepotrebnosti; dovolj je, da se otroci nauče govoriti italijansko. Učitelju je prigovarjal, naj vendar uči otroke nekaj italijansko, če ne drugega — vsaj nekaj kletvic. — Ako je vse to res, je iznova dokazano, kako visoko stoji kultura italijanske imperializma. — V Pazinu so internirali Italijani sledeče naše ljudi: župana pazinskega in dež. poslanca dr. Kureliča, sodnika dr. Rodiča, prof. Franklo, učitelje Ladavca, Gabrijeliča, Lukeža in Zalavarisa. Vzrok: jugoslovansko mišljenje. Odpeljali so jih v ječo v Trst. V Ajdovščini so zaprli nadučitelja Ivana Kavsa. Kot denunciant fungira šusterčijanec župnik Kmet.

= **Nemška narodna skupščina.** Za predsednika nemške narodne skupščine je izvoljen poslanec Karel Seitz, po svojem stanu učitelj v Floridsdorfu pri Dunaju. Podpredsednik je prelat Hauser.

= **Z dunajskega vseučilišča.** Nemški listi poročajo, da je dunajsko vseučilišče silno prenapolnjeno. Tako je n. pr. na anatomičnem zavodu za 1303 vpisane slušatelje na razpolago le 360 do 400 mest. V zavodu za medicinsko kemijo je razmerje 1286 : 464, v fiziološkem zavodu 806 : 600. Na klinikah ni nič boljše: na prvi kirurški kliniki je za 557 slušateljev na razpolago 120 do 150 mest, na tretji medicinski kliniki za 603 slušatelje 80 do 100 mest, na drugi medicinski ženski kliniki za 418 slušateljev 160 mest. Na modroslovnem oddelku se čuti pomanjkanje prostora na obeh kemičnih zavodih. Drugi kemični laboratorij ima 126 mest; a obiskovalcev je 232. S temi razmerami opravičujejo odpuščanje dijakov o Božiču. Pravijo, da je bilo med odpuščenimi 54 nemških Avstrijcev, 2 Nemca iz Nemčije in 42 drugih narodnosti.

= **Boj med nižjo duhovščino in nadškofofom Bauerjem.** Iz Zagreba poročajo, da se je pojavilo med nižjim klerom gibanje, ki naj bi uvedlo s sodelovanjem pravoslavni duhovnikov reformo glede izboljšanja materialnega stanja nižje duhovščine. Nadškofof dr. Bauer je izdal sedaj okrožnico, v kateri s pomočjo nekega starega papeževga motu propria prepušča duhovščini razpravljanje in zborovanje v stanovsko-cerkvenih vprašanjih brez njegove vednosti. Dr. Bauer preti z najstrožjimi kaznimi sklicateljem in udeležencem takih zborovanj. V duhovniških krogih poudarjajo, da novi codex juris canonici ni recipiral omenjenega motu propria in zato ta odredba ni veljavna. Nadškofof zaradi tega nima pravice nastopati proti sklicateljem, še manj pa proti udeležencem takih zborovanj. Uvedli so duhovniško akcijo, da se duhovništvo pritoži v Rimu nad nadškofofom zaradi zlorabe uradne oblasti. Spor med nižjim duhovništvom in nadškofofom, oziroma ordinariatom se postruje vedno bolj.

= **Zagrebsko vseučilišče.** Splitski »Jadran« poroča: Zagrebsko vseučilišče ima letos 2500 slušateljev, dočim jih je bilo prej v najboljših letih največ 1000 do 1100. Posebno prenapolnjena je medicinska fakulteta, kjer obiskuje prvi tečaj do 500 dijakov, tako da so morali iz nekaterih predmetov urediti paralelna predavanja. Pomanjkanje stanovanj v Zagrebu je veliko, zato so za dijake oskrbeli na izredni način in jih 400 nastanili na podkovski in obrtni šoli. Slovenci imajo lasten »Akademijski dom«. Tudi za prehrano dijaštva je na splošno poskrbljeno; razen mense acad. so otvorili »jugoslovansko akademsko jedilnico«, v kateri se prehranjuje vsak dan nad 500 dijakov; vsak plača 150 K mesečno. Vse dijaštvo deluje v stanovskih stvarih popolnoma složno. Strankarstvo je zaenkrat ostalo ob strani. Le kulturna skupina, katoliški »Doma-

goj«, ki je deloval tudi za vojne, je zbral v svoje kolo nad 100 akademikov. Tudi akademični socialisti so zbrani v posebni skupini. Politiške struje se zaenkrat še niso organizirale. Starčevićanci so se nekaj gibali, a menda niso uspeli. Se težje bi bilo zbrati pristaše novoosnovane Jugoslovanske dem. stranke, ker je vseučiliško dijaštvo bolj naklonjeno politiki avtonomistov. Pač pa so se dijaki začeli organizirati po strokah; poleg že obstoječega farmacevtskega kluba so osnovali sedaj tudi klub geodetov in medicinarjev. Sedaj se vseučiliško dijaštvo peča z dvema važnima načrtoma: z ustanovitvijo dijaškega doma in dijaške zveze.

= **Občni zbor češke šolske družbe »Komensky« na Dunaju.** Dne 9. t. m. se je vršil na Dunaju občni zbor češke šolske družbe »Komensky«, ki si je v zadnjem letu pridobila več kakor 50.000 novih članov. Družba je ustanovila v III. in XII. okraju dve novi šoli in bo v prihodnjem letu otvorila 2 meščanski šoli, 1 realno gimnazijo, 1 trgovsko in 1 obrtno šolo za češki naraščaj Dunaja.

= **Laška univerza v Trstu.** Laški listi poročajo, da je italijansko naučno ministrstvo izdelalo statute za italijansko univerzo v Trstu.

Polemika.

V pojasnilo.

Od uredništva »Slovenskega Učitelja« smo prejeli in objavljamo: Z ozirom na protest Učiteljskega društva za radovljski okraj glede tov. Černeje, v katerem se trdi, da je »Slov. Učitelj« pisal, da je bil Černej voljen v višji šol. svet od ljudstva, blagovolite sprejeti pojasnilo, da »Slov. Učitelj« tega ni nikoli pisal. Označeni list ni nikdar pisal proti Černejevi osebi, ampak je le zastopal stališče, da naj učitelstvo lojalno samo poravnava zadevo zastopstva, da ne bodo zopet segali v učiteljske vrste faktorji, ki stoje izven stanovskih vrst. Mogoče je nastala poročevalčeva trditve na podlagi nekega »Slovenčevega« članka, ki pravi, da odgovarja svetovni nazor »Slovenske Zveze« 90 % slovenskega prebivalstva. — »Slovenec« in »Slov. Učitelj« pa sta dva različna lista, ki imata le skupno svetovno naziranje.

Iz Jugoslavije.

— **Kolporterji.** Po ljubljanskih trgih in ulicah se je pojavil nov stan — kolporterji. Prodajajo časopise in ob tej trgovini tudi nekaj zaslužijo, kar je prav. Ni pa prav, da se je tega posla lotila tudi šoloobvezna mladina, ki ne prodaja samo časopisov za denar, ampak daje občinstvu za nameček še svoje več ali manj neslane in sirove dovite. »Laški kralj je ubit!« kriči paglavci. »Piš me v...« odgovarja drugi. »Slovenec!« kriči eden. »Jugoslavija! Slovenec laže!« dela zase reklamo konkurent. »Atentat na Wilsona!« vpije novičar. »Al' si biu zraun?« protestuje nevoščljivec. Itd. Vseh »dovtipov« iz umljivih razlogov ni mogoče objaviti. Svoj čas je bil takoj ogenj v strehi, ako je tak otrok Slovenca ali Narod nesel od sosedu do sosedu. »Mladina se zastruplja!« so jokali moralisti. Danes je vse dobro in prav. Po 5 do 10 kron zasluži tak otrok na dan. Da jih ne nese vsak domov je gotovo. Rajši žuli cigarete in se mami z alkoholom, pa postopa po ulicah od jutra do noči. Kaj ga briga šola in dom! Ni še dolgo odtedaj, kar nam je oblast govorila skozi okno, da mora ljubljansko učitelstvo v red devati mladino po ulicah. Danes se ne zgame nobena oblast, da bi odvrnila mladino od spolzkil poti, ki jih nanje poganja kolportaža. Vsa okna so čvrsto zapahnjena. Da, da; ne samo kolporterji, tudi izdajatelji listov imajo dobiček! In kaj se potem menijo koristolovci, čeprav razpečavajo svoj papir na račun morale šoloobvezne mladine! Če nihče drugi, pa zahtevamo mi, da naj otroke takoj izločijo od kolportaže! Naj ta posel opravljajo odrasli ljudje, ki jim od srca privoščimo, da si s tem opravilom izboljšajo svoje slabo materialno stanje.

— **Iz mestnega šolskega sveta.** O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v pondeljek, dne 24. februarja 1919, smo prejeli to-le obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvoril sejo. Zapisnikar oglašil bistvene kurencije iz predsedstva in pove, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 19. decembra se odobri brez ugovora. Na znanje se vzame, da je obč. svet v mestni šol. svet odposlal svetovalec: Antona Likozarja, dr. Josipa Pippenbacherja, dr. Karla Trillerja in Rasta Pustoslemška, kot njih namestnike pa občinske svetovalec: Aleksandra Hudovernika, Jakoba Smoleta, Engelberta Franchettija in Simona Praprotnika. Na znanje se vzame poročilo o dnevnih zaveščih za ubožno šolsko mladino za leto 1918 in sklene se izreči zahvalo njih vzdr-

ževalcem: mestni občini, deželni vladi za Slovenijo, poverjenstvu za socialno skrb in komisiji začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave. Višji šolski svet je naprosil, da prevzame voditeljici dnevnih zavetisc na II. mestnih deški šoli in pa v Sp. Siskij v status mestnih učiteljic. Celotno poročilo je predložiti vsjemu šolskemu svetu. Poročili o dobrodelnih akcijah: dobave brezplačne obutvi ubožnim šolskim otrokom vobče in posebno še prvo obhajancem in prvoobhajankam ljubljanskim ljudskih šol v šolskem letu 1917/8 se vzame na znanje in se predloži vsjemu šolskemu svetu. Izreka se za tozadevno vedausno podpora mestni občini, deželni vladi za Slovenijo, veletovornicarju K. Polaku in komisiji začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave najtoplejša zahvala. Poročilo o dobrodelnih akcijah: dobave brezplačne obleke otrokom — sirotam ljubljanskih ljudskih šol v šolskem letu 1918/9 se vzame na znanje in se ima predložiti vsjemu šolskemu svetu. Na tej takovrti uspeli akcijah — obdarovanih je bilo nad 100 sirot — je izreči dostojno zahvalo odboru »Slovenskega društva zaklada za vojske vdove in sirote ter za varstvo otrok in za oskrbo mladine« in pa poverjenstvu za socialno skrb: prvemu za dobavo, drugemu za iniciativo in posredovanje. Prosnjočasne učiteljice ženskih ročnih del na I. mestni dekliški šoli v Ljubljani Marije Meskove za stalno nameščenje je predložiti vsjemu šolskemu svetu s priporočilom, da ji v smislu nove narredbe z dne 14. februarja 1918, št. 361 (uradni list št. II.), ugoditi. Več prošnji tukajšnjega učiteljstva za daljše dopuste je, zasusavši mestni fizikat, vsjemu šolskemu svetu priporočilno predložiti z nasvetom, da se jim ugoditi. Pripoznajo se dospele petletnice, in sicer: kateheta Antonu Cadežu III., nadzorniku K. Simonu VI., učiteljici Marti Maierjevi I. provizorna in učitelju Andreju Rapetu IV. — Na znanje se vzameta poročila o preosnovi nemškega ljudskega šolstva. Zaključili sta se po naročilu poverjenstva za uk in bogočastje dne 15. februarja 1919 zasebna deska trirazredna nemškega šolskega društva in pa zasebna dekliška štirirazredna ljubljanskega nemškega šolskega kuratorija, ker nista imeli pravice javnosti deželne vlade za Slovenijo (uradni list 109. X.) Njih razredi so se s 16. februarjem 1919 priklopili kot manjšinska deska, oziroma kot manjšinska dekliška šola II. mestni deški in pa I. mestni dekliški šoli pod skupnim vodstvom teh šol. Bivše učiteljsko osebje se je dalo vzdrževalcema na dispozicijo. Za novi manjšinski šoli so pa imenovani kotčasni učitelji, oziroma kotčasne učiteljice, in sicer: za deško šolo: izprašan učiteljski kandidat in bivši časni učitelj na šišenski deški osemrazrednici Ivan Kunst, izprašan učiteljski kandidat Albin Boštjančič ter izprašana učiteljica in bivša suplentka na I. mestni deški ljudski šoli Ana Košca; za dekliško šolo: časni učiteljici Leopoldina Kumpova in Olga Knezova in suplentka Ljudmila Slanovčeva — vse tri iz II. mestne deske šole. Na mesto Kumpove in Knezeve prideta na II. mestno deško šolo kotčasna učitelja izprašana učiteljska kandidata Viljem Menard in Alojzij Kresal, na mesto suplentke Ljudmile Slanovčeve pa suplentka Marija Petelinova iz V. mestne deske šole. Izprašana učiteljska kandidata in bivša suplentka zavoda »Sacre coeure« v Pressbaumu pri Dunaju Verena Josinova, ki je izgubila ondi službo kot Jugoslovanka, se imenuje pa proti naknadnemu pritrtilu višjega šolskega sveta za brezplačno suplentko na I. mestni dekliški šoli pri sv. Jakobu v od pomoč voditeljici te šole, ki šteje sedaj po prikloplitvi manjšinske dekliške šole 24 oddelkov z 1100 učenkami. Prošnji voditeljici I. mestne deške ljudske šole in pa šišenske deške osemrazrednice za dispenciacijo od razrednega pouka in privolilo nadomestne učne osebe se predložita priporočilno vsjemu šolskemu svetu. Prošnja Josipine Kalinove, stalne učiteljice na I. mestni dekliški šoli pri sv. Jakobu, za všteteje prejdosluženih let — prosilka je službovanje svoj čas prekinila — v pokojnino, je priporočilno predložiti vsjemu šolskemu svetu z nasvetom, da se ji ugoditi. Ko zapisnikar pojasni še neko interno zadevo administrativne vsebine, zaključijo predsednik sejo, zahvalivši zbornike na udeležbi.

— **Tovarišice in tovariši letnika 1908!** Dne15. julija 1918 je preteklo deset let, odkar smo se poslovili od šolskih klopi ljubljanskega učiteljskega društva. Gotovo bi bili desetletnico praznovali na najslovesnejši način, če ne bi bilo prišlo nad nas gorje svetovne vojne, ki nam je prinesla v bolečinah porojeno Jugoslavijo. Zdi se mi nujno potrebno, da se po desetih letih snidemo, kar nas je še ostalo. Usoda me je zanesla v srce Slovenije, v belo Ljubljano, kjer — mislim vsaj tako — najlažje delam za naš sestanek. Zato pozivljam vse tovarišice in tovariše, da naj mi nemudoma sporoče 1.)

svoj točni naslov, 2.) službeni značaj, 3.) čas usposobljenostnega in mogočih drugih izpitov, eventualno tečajev, 4.) posebne nasvete in misli glede kraja, časa in načina nameravanega sestanka. — Vsi omenjeni podatki se za sestavo tozadevne poročila nujno potrebujejo. Zato upam, da se vsakdo točno odzove. Tovarišice in tovariši! Praznik naše desetletnice naj bo praznik dela za narodovo in našo lastno izorazbo! Zato naj vsakdo dobro premisli, kako bi ga najdostojnejše proslavili, in naj svoje misli sporoči na moj naslov, da se potem v krogu najbližnjih tovarišev pomenimo in prisodimo temu ali onemu posamezne vloge. Končno prosim z beseda mi: »Eden mora začeti!« že vnaprej vsakogar oproščanja zaradi tega poziva. — V Ljubljani, 11. sušca 1919. — Albin Lajovic, učitelj, Ljubljana, Dunajska cesta št. 17. II.

— **Usposobljenostne preizkušnje** za občje ljudske in meščanske šole v pomladanskem terminu 1919 se prično na državnem učiteljskem v Ljubljani v petek dne 25. aprila, ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 10. aprila v rokah izpraševalne komisije.

— **Imenovanje.** Arhivarja dr. Milka Kosa je imenovala deželna vlada za znanstvenega sodnika brez činovnega razreda na ljubljanski licejski knjižnici.

— **Poročil se je tov.** Viktor Mihelič, nadučitelj pri D. M. v Polju, z gđc. Leopoldino Praznikovo iz Zagorja. Bilo srečno!

— **Koroškim učiteljem in učiteljicam javnih ljudskih in meščanskih šol** je višji šolski svet v Ljubljani nakazal službene prejemke takoj pri nameščenju in obvestil o tem učitelje z dekreti; davčne urade v Velikovcu, oziroma Dobrlivasi, Pliberku in Zelezni Kaplji pa z rednimi nakazili. Zaradi mnogobrojnih pritožb je pa dognal višji šolski svet, da njegove odredbe niso prihajale na cilj. Dogajalo se je, da je prejel učitelj svoj dekret, na davčni urad pa ni dospelo nakazilo, tako da ni bilo mogoče izplačati prejemkov, a učitelj ni dobl obvestila, tako da ni mogel iti po svoje prejemke. Višji šolski svet je stvar natančno preiskal in dognal, da je odpravnost deželne vlade vse odloke redno odpravilo. Ker pa tudi po dvakrat ali po trikrat odposlanih odlokov učitelji, oziroma davčni uradi niso prejeli, je sura opravičen, da na poštah ali na poti posega vmes zločesta roka, ki nagaja, da oškoduje naše narodno učiteljstvo. Višji šolski svet je pred nekoliko dnevi brzojavno odredil, da naj davčni uradi izplačujejo službene prejemke po vsebini odlokov, ki se z njimi izkazujejo učitelji.

— **Goriškim učiteljem, vpokojencem in vdovam**, ki bivajo tostran demarkacijske črte, je višji šolski svet v Ljubljani odmeril in nakazal vojnogradinjsko doklado za leta 1918 in 1919. Priglasilo se je 80 aktivnih učiteljev in učiteljic, 29 vpokojencev in 17 vdov. Za 19 oseb se še ni nakazala draginjska doklada, ker so potrebna še pojasnila. Deželno knjigovodstvo v Ljubljani je dobilo ukaz, da nakazila po poštni hranilnici kar najhitreje izvrši, tako da prejmejo upravičenci draginjsko doklado za leto 1918 in za mesece prosinca, svečan in sušec po odbitku predujmov, ki so jim bili v letu 1918 izplačani, v skupnem znesku; od 1. malega travna 1919 naprej pa v mesečnih obrokih. Reklamacije naj se vlagajo na višjem šolskem svetu.

— **Ravnatelj Ivan Macher †.** Dne 11. t. m. je umrl po daljšem bolehanju ravnatelj mestnega dekliškega liceja Ivan Macher. Pokojnik je bil prišel v Ljubljano iz Dalmacije in je bil za dr. Požarjem imenovan za ravnatelja mestnega dekliškega liceja, kjer se je z vso vestnostjo posvečal svojim pokličenim dolžnostim. Izvun teh je bil goreč planinec in si je poleg pokojnega prof. Orožna pridobil neverljivi zaslug za Slov. plan. društvo, katerega odbornik je bil do zadnjega. Macher je bil dober šolnik in prijeten družabnik. Preden je prevzel ravnateljsko posle na liceju, je bil profesor na ljubljanskem učiteljskem. Pisal je tudi šolske knjige. Med učiteljsvom je imel mnogo dobrih prijateljev. Blag mu bodi spomin!

— **Peter Končnik †.** V Gradcu je pretekli teden umrl dvorni svetnik v pokoj Peter Končnik, star 75 let. Pokojnik je bil rodom koroški Slovenec in je spisal več slovenskih učnih knjig. Ko je prišel za ravnatelja na celjsko gimnazijo, se je prelevil v narodnem oziru. Kot tak je na to hitro avanziral. Bil je deželni šolski nadzornik na Kranjskem in kasneje v Gradcu. Pokoj mu bodi!

— **Žensko učiteljske v Mariboru.** Ženskega učiteljskega v Mariboru več ne otvorijo. V manjšinskih šolah poučujejo od tretjega leta naprej obvezno slovensčino, za gojence in gojenke nemškega

učiteljskega tedaj ni več služb, s čimer odpade tudi potreba še nadalje vzdrževati ta zavod.

Imenovanje mestnih, ozir. okrajnih šolskih nadzornikov.

Dokler se šolstvo ne uredi stalno, so imenovani za mestne, oziroma okrajne šolske nadzornike:

1.) za območje političnega okraja hutomerskega, sodnega okraja svetolenarskega in za obmejne šole v političnem okraju radgorskem: Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu;

2.) za območje sodnih okrajev ptujskega in ormoškega: Pavel Fiere, nadučitelj v Letušu;

3.) za mesto Maribor in meščanske šole bivše vojvodine Štajerske: Friderik Šijanec, glavni učitelj na državnem učiteljskem v Mariboru;

4.) za območje sodnih okrajev mariborskega (okolica) in slovenjebistriškega in za obmejne šole v političnem okraju lipniškem: Matija Lichtenwallner, časni mestni šolski nadzornik v Mariboru;

5.) za območje sodnih okrajev konjiškega, rogaškega in šmarškega: Henrik Schell, nadučitelj v Konjicah;

6.) za območje sodnih okrajev cellskega, laškega in vranskega: Ludovik Černei, nadučitelj v Orižah;

7.) za območje političnega okraja slovenjegraškega in sodnega okraja gornjegraškega: Miha Grmovšek, nadučitelj v Pištanju;

8.) za območje političnega okraja brežiškega: Gustav Vodušek, okrajni šolski nadzornik v Trbovljah.

Šolski nadzorniki Matija Heric, Alojzij Schechel in Josip Supanec so odstopili; njim kakor tudi časnemu vodju nadzorništva v Mariboru Jakobu Jurku je poverjenstvo za uk in bogočastje izreklo priznanje in zahvalo za njih trud.

Poverjenik za uk in bogočastje:
dr. Verstovšek, s. r.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XIII. izkaz.

Po 40 K: Učiteljski zbor gluhozemničce — Ljubljana. Po 20 K: Peter in Mira Jankovič — Smartno na Poh. p. Slov. Bistrici; A. Zabukovšek — Sv. Lenart v Slov. gor. Po 15 K: J. Kopic — Sv. Lenart v Slov. gor. Po 10 K: From Al., From L., Kocmut Iv., Črnko J. — Sv. Lenart v Slov. gor.; Jaklič Franc — Radovljica; Marija Pezdrijeva — St. Vid pri Zatični; Potokar Fran — Dragatuš; Mahkota Anton — Voklo; Amalija Keceleja — Šenčur pri Kranju; Zirkelbach Viljem — Trebija p. Gorenja vas nad Škofjo Loko. Po 6 K: Ozimič M. — Sv. Lenart v Slov. gor.; Blejec L. — Trzin. Po 5 K: Golmajer Ivan — Breznica, Gorenjsko; Avrelija Vrezčeva, Marija Pirčeva — Vel. Trn p. Krško. — Današnji izkaz 222 K. Prej izkazanih 3480 K. Skupaj 3702 kron.

Ivan Petrič,
Ljubljana-Sp. Siska.

Listnica uredništva.

Vojaška odpravnina: Najprej se morate na voj. intendanci oglasiti za odpuštnico in v ta namen predložiti verjetne dokaze, da ste bili res častnik (legitimacija s fotografijo ali kako drugo vojaško listino). Ko dobite odpuštnico, vložite prošnjo za odpravnino. Tej prošnji morate priložiti odpuštnico, ker vam brez nje ne priznajo odpravnine.

Zdravniško izpričevalo: Nekaterih razpisov se še vedno drže stari avstrijski repi (n. pr. za bivše Kranjsko). Najbolje, da ugodite vsem pogojem, ki so navedeni v vsakem posameznem razpisu, da vam prošnje birokrati zaradi formalne napake ne zavrnejo. Na pristojnem mestu so nam obljubili, da odpravijo vse take starinske moljaste krpe. Zadnji čas je že!

Jugoslavija 5: Učiteljica ženskih ročnih del je dolžna prevzeti maksimalno število učnih ur (ne samo po 10 ur na teden); to pa že zaradi tega, ker je sedaj tudi njih materialno stališče urejeno.

Neveste: Lahko se po novem poročite tudi z neučitelji. Okrajno glavarstvo vaše srčne zadeve nič ne brigajo, zanje bi se utegnil zanimati le okrajni šolski svet.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 28. februarja 1919 K 35.238-14.

Uradne ure: Vsak četrtrek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Š. 168/o. š. sv.

Razpis učiteljskih služb.

Na šestrazredni ljudski šoli na Jese-nicah (šolski okraj Radovljica) so z dovoljenjem višjega šolskega sveta tri učna mesta razpisana v stalno nameščenje, in sicer izključno za učitelje.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti do dne

15. marca 1919.

pri okrajnem šolskem svetu v Radovljici.

Prosilci, ki še niso stalno nameščen v javni šolski službi v Sloveniji, naj v dokaz svoje polne fizične sposobnosti za šolsko službo prilože državno uradno zdravniško izpričevalo.

Okrajni šolski svet v Radovljici,
dne 21. svečna 1919.

Štev. 381/I-19.

Razpis.

učnih mest v šolskem okraju Maribor.

1.) St. Ilj v Slov. gor., petrazredna slovenska ljudska šola, eno učno mesto stalno.

2.) Fram, petrazredna ljudska šola dve učni mesti, stalno.

3.) Kamnica pri Mariboru, petrazredna ljudska šola, eno učno mesto, stalno.

4.) Jarenina, petrazredna ljudska šola, eno učno mesto, stalno.

5.) Rače, trirazredna ljudska šola, eno učno mesto, stalno.

6.) Sv. Križ nad Mariborom, dvo-razredna ljudska šola, katoliški verouk, nadučiteljsko mesto.

7.) Lečen, pošta Brezno, trirazredna ljudska šola, dve učni mesti, stalno ali začasno.

8.) Leitersberg - Krčevina, štirirazredna slovenska ljudska šola z eno vzporednico, dve učni mesti stalni.

9.) Sv. Lovrenc nad Mariborom, petrazredna ljudska šola, kat. verouk, eno nadučiteljsko in dve učni mesti, stalno ali začasno.

10.) Sv. Martin pri Vurbergu, trirazredna ljudska šola, dve učni mesti, stalno ali začasno.

11.) Zgornja Sv. Kungota, dvorazredna ljudska šola, katoliški verouk, nadučiteljsko mesto.

12.) Slivnica pri Mariboru, štirirazredna ljudska šola, eno učno mesto, stalno.

13.) Svečina, pošta Zg. Sv. Kungota, trirazredna ljudska šola, katoliški verouk, nadučiteljsko mesto.

14.) Selnica ob Dravi, petrazredna ljudska šola, dve učni mesti, stalno ali začasno.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti

dne 15. malega travna 1919.

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet Maribor,
dne 1. sušca 1919.

Predsednik:
dr. Lajšič, s. r.

Čitajte!

Ravnokar je izšla knjižica

Dr. B. Derž:

Dojenček, njegova negovanje in prehrana.

Vse matere, ki hočejo vzrediti zdrave in krepke otroke, morajo čitati to knjižico. Pisatelj — zdravnik strokovnjak za otroške bolezni — podaja praktične nasvete, kako je ravnati za dojenčki. Knjižica se naroča pri Tiskovni družbi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6. Cena K 3, s poštino K 3-30. Denar je poslati naprej, ali pa se pošlje knjižica po povzetju.

Naročajte in širite brošuro:

Načrt preustrojitve šolstva in narodne vzgoje

Sestavil odsek Zaveze jugoslovanskega učiteljstva za preustrojitev šolstva:

Cena 2 K.

Naročila sprejema: Učiteljska tiskarna
v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Prva jugoslovanska izde-
- - lovalnica godal - - -

Vaclav Schramm
Celje — Graška cesta — Celje

priporoča p. t. učiteljstvu svojo veliko zalogo godal, pihal, muzikalij, harmonik, strun in drugih godbenih potrebščin. Popravila se izvrše najnatančneje. — Postrežba točna in cena.